

Hồ Loan Và Màu Tím Hoa Sim

Tác Giả: Hồ Loan

Thứ Tư, 09 Tháng 11 Năm 2011 07:23

Bố tôi em hỏi tôi: -Thầy có thích ăn sim không ? Tôi nhìn xuống sọt sim đỏ: tím ngọt mất màu sim.

Lời tôi thu thập tác giả bài thơ "Màu Tím Hoa Sim"

Hồ Loan: Tôi sinh ra trong một gia đình nghèo, hỏi nhà không có cửa may cửa sách đến trường nhà bố mẹ cùng trang lứa, cha mẹ cha dạy cho đám cháu bố mẹ không nhà. Cha tôi tuy là tá điền nhà nông tôi cha tôi thông minh hơn người. Lên trung học, theo ban thành chung tôi cũng học thi Thanh Hóa, không có tiền ra Huế học Hà Nội học. Đến năm 1938 - lúc đó tôi cũng đã 22 tuổi - Tôi ra Hà Nội thi tú tài, đến chôn người con nhà nghèo cũng thi đỗ đỗ thôi. Tuy nhiên tôi không có ý định dồn thân vào chôn quan trường. Ai cũng biết thi tú tài thi Pháp rất khó khăn. Số người đỗ trong kỳ thi đó rất hiếm, hiếm đến nỗi 5-6 năm sau nhà nông người cùng thời còn nhớ tên nhà nông người đỗ khóa này, trong đó có Nguyễn Đình Thi, Hồ Trọng Gin, Trần Văn Xuân, Đỗ Thiệu và ...tôi - Nguyễn Hồ Loan.

Với một tú tài Tây trong tay, tôi rời quê nhà lên Thanh Hóa để dạy học. Nhân má con nhà nghèo học giỏi cha tôi đến bà tham khảo chú ý, mẹ tôi về nhà dạy cho hai con trai. Tên thật của bà tham khảo là Đái Thị Ngọc Chôn, bà là vợ của ông Lê Đôn Kỳ, thanh tra canh nông Đông Dương, sau này đến dân biểu quốc hội khóa đầu tiên. Ở Thanh Hóa, Bà tham khảo có một cửa hàng bán vải và sách báo, tôi thường ghé đi xem và mua sách, nhờ vậy mẹ tôi đến bà để mua vải.

Bà tham khảo là một người hiền lành, tốt bụng, đi xa với tôi rất tốt, coi tôi như người khác nhà. Ngày đầu tiên tôi khoác áo gia sư, bà gọi mãi đứa con gái - lúc đó mới 8 tuổi - mẹ tôi cho lên lên bưng ra khoai tây, miếng thịt nhí: "Em chào thầy !" Chào xong, cô bé bắt mẹ tôi to đôi mắt nhìn thầy vào tôi. Đôi mắt to, đen láy, tròn xoe như có ánh chớp đã hún sâu vào tâm trí tôi, theo tôi suốt cuộc đời. Đó là tôi dạy em đến, dạy viết. Tên em là Lê Đôn Thị Ninh, cha làm thanh tra nông lâm ở Sài Gòn nên sinh em trong này, quen gọi mẹ bưng má. Em thật thông minh, dạy đâu hiểu đâu và nhà nông ít nói và mẹ tôi khi mẹ tôi nói thì nói như mẹ tôi "bà con non". Đến khi em chăm sóc tôi hàng ngày một cách kín đáo: em đến vào góc mâm cơm cho tôi ngồi ăn cơm lúc thì vài quả ớt đỏ au, lúc thì quả chanh mẹ tôi em vớt hái ra vắt ra, nhà nông buổi trưa hè, nhấm lúc tôi ngồi trưa, em lên lấy áo sơ mi treo ở góc nhà mang ra giặt giặt

Có lần tôi kể chuyện "bà con non" ít nói cho hai người anh của em Ninh nghe, không nghe chuyện

Hồ Loan Và Màu Tím Hoa Sim

Tác Giả: Hồ Loan

Thứ Tư: 09 Tháng 11 Năm 2011 07:23

Đến tại em, thì là em giận! Suốt một tuần liền, em nằm lì trong buồng trong, không chịu ra ngoài... Một hôm bà tham khảo đến tôi vào phòng nơi em đang nằm thiếp đi. Hôm ấy tôi đã nói gì, tôi không nhớ nữa, chỉ nhớ là tôi đã nói rất nhiều, đã kể chuyện em nghe, rồi tôi đi về... Trả hôm ấy, em ngồi dậy ăn một bát cháo gà và bưng ra khỏi căn buồng. Chiều hôm sau, em ngồi nơi cửa đòi tôi đưa lên khu rừng thông. Cậu nhà không ai để ý: "Mới đi học còn yếu lắm, không đi đâu cả đâu" Em không chịu như thế đòi đi cho bằng được. Thấy em lì lì nên tôi đành xin phép ông bà tham khảo đưa em lên núi chơi

Xe kéo buồng một giờ mới đi được chân đất. Em leo đất nhanh như một con sóc, tôi đi theo muông đất hổ. Lên đến đỉnh núi, em ngồi xuống và bắt tôi ngồi bên em. Chúng tôi ngồi một hồi lâu, chẳng nói gì. Bất chợt em nhìn tôi, rồi ngó về một nhìn ra tận chân trời, không biết lúc đó em nghĩ gì. Bất chợt em hỏi tôi: -Thầy có thích ăn sim không? Tôi nhìn xuống sững sờ: tím ngọt một màu sim. Em đứng lên đi xuống sân đất, còn tôi vì mệt quá nên nằm thiếp đi trên thảm cỏ.... Khi tôi tỉnh dậy, em đã ngồi bên tôi với chiếc nón đen yếm sim. Nhìn quạ sim đen láy chín màu. -Thầy ăn đi. Tôi cầm quạ sim tay em đưa lên miệng trộm trộm: -Ngọt quá.

Như đã nói, tôi sinh ra trong một gia đình nông dân, quạ sim đen với tôi chẳng là gì, nhưng thú thật tôi chưa bao giờ ăn những quạ sim ngọt đến thế! Cậu thầy, chúng tôi ăn hết quả này đến quả khác. Tôi nhìn em, em cười. Hai hàm răng em đen tím, đôi môi em cũng đen tím, hai bên má thì...tím một màu sim. Tôi cười phá lên, em cũng cười theo!

Cuối mùa đông năm ấy, bất chợt những ngày lạnh can ngăn, hễ hễ can thiếp cả ông bà tham khảo, tôi lên đường theo kháng chiến. Hôm tiễn tôi, em theo mãi ra tận đầu làng và lặng lẽ đứng nhìn theo. Tôi đi... lên tới bãi đê, nhìn xuống đầu làng, em vẫn đứng đó như bé và mong manh. Em giữ bàn tay như xíu như chiếc lá sim ra với tôi. Tôi với tay và nắm lấy đi...Tôi quay đầu nhìn lại... em vẫn đứng yên đó ... Tôi đi đi và nhìn lại đến khi không còn nhìn thấy em nữa...

Những năm tháng ở chiến khu, thỉnh thoảng tôi vẫn được tin tức từ quê lên, cho biết em vẫn khỏe và đã khôn lớn. Sau này, nghe bạn bè kể lại, khi em mới 15 tuổi đã có nhiều chàng trai đến ngỏ lời cầu hôn nhưng em cứ trốn trong buồng, không chịu ra tiếp ai bao giờ ...

Chín năm sau, tôi trở về nhà...Về Nông Trường tìm em. Hôm gặp em ở đầu làng, tôi hỏi em, hỏi rất nhiều, nhưng em không nói gì, chỉ nhìn tôi nhìn vào mắt em. Em giữ đây không còn cô học trò Ninh bình bình nữa rồi. Em đã gần 17 tuổi, đã là một cô gái xinh đẹp....

Hồ u Loan Và Màu Tím Hoa Sim

Tác Giả: Hồ u Loan

Thứ Tư:, 09 Tháng 11 Năm 2011 07:23

Yêu nhau là m nh ng tôi v n lo s vì hai gia đình không môn đ đ h đ i m t chút nào. Mãi sau này m i bi t vi c h p hôn c a chúng tôi thành công là do b m em ng m ng m " so n k ch b n". M t tu n sau đó chúng tôi k t hôn. Tôi bàn vi c may áo c i thì em g t đi, không đòi may áo c i trong ngày h p hôn, b o r ng là: " yêu nhau, th ng nhau c t là cái tâm và cái tình b n ch t là h n c ". Tôi cao ráo, h c gi i, Làm th hay... i đ p trai nên em th ng g i đùa là anh ch ng đ c áo. Đám c i đ c t ch c p Th Long, huy n Nông Công, t nh Thanh Hóa c a gia đình em, n i ông Lê Đ K có hàng trăm m u ru ng. Đám c i r t đ n s , nh ng kh i nói, hai chúng tôi h nh phúc h n bao gi h t!

Hai tu n phép c a tôi trôi qua th t nhanh, tôi ph i t c t c lên đ ng hành quân, theo s đoàn 304, làm ch bút t Chi n Sĩ. Hôm ti n tôi lên đ ng, em v n đ ng đ u làng, n i chín năm tr c em đã đ ng. Ch có gi em không còn cô bé Ninh n a mà là ng i b n đ i yêu quý c a tôi. Tôi b c đi, r i quay đ u nhìn i....N u nh chín năm v tr c, nhìn i ch th y m t n i bu n man mác thì i n này, tôi th t s đau bu n. Đôi chân tôi nh mu n khu u xu ng.

Ba tháng sau, tôi nh n đ c tin đ : v tôi qua đ i! Em ch t th t th m th ng: Hôm đó là ngày 25 tháng 5 âm l ch năm 1948, em đ a qu n áo ra gi t ngoài sông Chu n (thu c p Th Long, Nông C ng), vì mu n ch p i i t m áo b n c cu n trôi đi nên tr t chân ch t đ u i! Con n c l n đã cu n em vào lòng nó, c p đi c a tôi ng i b n lòng tri k , đ i i tôi tôi n i đau không gì bù đ p n i. N i đau y, g n 60 năm qua, v n n m sâu th m trong trái tim tôi.

Tôi ph i gi u kín n i đau trong lòng, không đ c cho đ ng đ i bi t đ tránh nh h ng đ n tình th n chi n đ u c a h . Tôi nh m t cái xác không h n....Đ ng nh càng k m nén thì n i đau càng đ đ i h n. May sao, sau đó có đ t ch nh hu n, c p trên b o ai có tâm s gi c nói ra, nói cho h t. Ch ch có th , c n đau trong lòng tôi đ c bung ra. Khi y chúng tôi đang đ ng quân Ngh An, tôi ng i l ng đi đ u làng, hai m t tôi đ m n c, tôi l y bút ra ghi chép. Ch ng c n ph i suy nghĩ gì, nh ng câu nh ng ch m c m c c trào ra: Nhà nàg có ba ng i anh đi b đ i Nh ng em nàg có em ch a bi t nói "Khi tóc nàg đang xanh ..." ...Tôi v không g p nàg...

V vi ng m nàg, tôi dùng chi c bình hoa ngày c i làm bình h ng, vi t i bài th vào chi c qu t gi y đ i cho ng i b n Thanh Hóa... Anh b n này đã chép i và truy n tay nhau trong su t nh ng năm chi n tranh. Đó là bài th Màu Tím Hoa Sim.

Đ n đây, ch c b n bi t tôi là Hồ u Loan, Nguy n Hồ u Loan, sinh ngày 2-4-1916 hi n t i đ ng " nhà trông v n n " làng Nguyên Hoàn - n i tôi g i là ch "quê đ c a tôi đ y" thu c xã Mai Lĩnh,

huy n Nga S n t nh Thanh Hóa.

Em Ninh r t a m c áo màu tím hoa sim. L thay n i em b n c cu n trôi d i chân núi N a cũng th ng n đ y nh ng bông hoa sim tím. Cho nên tôi viết m i n i nh ng câu : " Chi u hành quân, qua nh ng đ i sim / Nh ng đ i sim, nh ng đ i hoa sim / " Nh ng đ i hoa sim dài trong chi u không h t / Màu tím hoa sim, tím c chi u hoang bi n bi t / " Và chi u hoang tím có chi u hoang bi t / " Chi u hoang tím tím thêm màu da d t.

M t nàng, m t t t c , tôi chán đ i, chán kháng chi n, b đ ng đ i, t giã văn đàn v quê làm ru ng, m t ph n cũng vì tính tôi" hay cãi, thích ch ng đ i, không th làm gì trái v i suy nghĩ c a tôi". B n h chệ tôi y m , ho ch ho đ đ i u, không ch p nh n đ n t b kháng chi n c a tôi. M c k ! Tôi th ng tôi, tôi nh hoa sim c a tôi quá! V i l i tôi cũng chán ng y b n h quá r i!

Đó là th i năm 1955 - 1956, khi phong trào văn ngh sĩ bùng lên v i s xu t hi n c a nhóm Nhân Văn Giai Ph m ch ng chính sách đ c tài, đ ng th i ch ng nh ng k b i bút đàn tâm l a th y ph n b n, đ c tâm ca ng i cái này cái n đ ki m chút c m th a canh c n. Làm th thì ph i có cái tâm th t thiêng liêng thì th m i hay. Th hay thì s ng mãi. Làm th mà không có tình, có tâm thì ch ra gì! Làm th lúc b y gi là ph i ca t ng, trong khi đó tôi l i đ cao tình yêu, tôi khóc ng i v t t c a mình, ng i b n đ i hi m có c a mình. Lúc đó tôi khóc nh v y h cho là khóc cái tình c m riêng....Y nh trong th nói y, tôi l y v r i ra m t tr n, m i l y nhau ch a đ c h n m t th ng, n nhà v tôi đi gi t r i ch t đ u i s sông ... Tôi th y đau xót, tôi làm bài th y tôi khóc, v y mà h cho tôi là ph n đ ng. Tôi ph n đ ng ch nào? Cái đau kh c a con ng i, t i sao l i không đ c khóc?

B n h xúc ph m đ n tình c m thiêng liêng c a tôi đ i v i ng i v mà tôi h ng yêu quý, cho nên vào năm 1956, tôi b đ ng, b c quan, v nhà đ đ i cày. H không cho b , b t tôi ph i làm đ n xin. Tôi không xin, tôi mu n b là b , không ai b t đ c! Tôi b tôi v , tôi ph i đi cày đi b a, đi đ n c i, đi xe đá đ bán. B n h b t gi xe tôi, đ n n i tôi ph i đi xe cút kít, l i xe đóng b ng g , có m t bánh xe cũng b ng g i phía tr c, có hai cái càng i phía sau đ đ n hay kéo. Xe cút kít h cũng không cho, tôi ph i gánh b . Gánh b ng vai tôi, tôi cũng c gánh, không bao gi tôi b khu t ph c. H theo dõi, ngăn c n, đi đ n đâu cũng có công an theo dõi, cho ng i h i tôi...

Nh ng lúc nào cũng có ng i c u tôi! Có m t cái l là th c a tôi đã có l n c u s ng tôi! L n đó tên công an m t nói th t v i tôi là nó đ c giao l nh gi t tôi, nh ng nó sinh i Yên Mô, th ng đem bài Yên Mô c a tôi nói v t nh Yên Bình quê nó ra đ c cho đ nh , vì v y nó không n

Hồ u Loan Và Màu Tím Hoa Sim

Tác Giả: Hồ u Loan

Thứ Tư: 09 Tháng 11 Năm 2011 07:23

giống tôi. Ngoài Yên Mô, tôi cũng có một vài bài thơ khác được công nhận chủ ngữ. Sau năm 1956, khi tôi viết thi y cán bộ quá, tôi đã làm bài Chi c Chi u, kể chuyện cán bộ quá đến đi không có chức chi u đến m!

Đến như nh đến đ y, đến tôi đến với một phần khác, sống cùng tôi cho đến tận bây giờ. Cô tên Phạm Thị Nhu, cũng là phần có tâm hồn sâu sắc. Cô viết là một nhân viên của chi đến ch cách ru ng đến, đến tận đến năm 1954, 1955.

Hồ u Loan và bà Phạm Thị Nhu

Lúc đó tôi còn là chính trị viên của tiểu đoàn. Tôi thấy tận mắt những chuyện đến u t. Là người có học, lại có tâm hồn nghệ sĩ nên tôi cảm thấy chán nản quá, không còn hứng hái nữa. Thú thật, lúc đó tôi thấy vô cùng. Trong một xã thuộc huyện Nga Sơn, tỉnh Thanh Hóa, cách xa nơi tôi 15 cây số, có một gia đình đến a ch rất giàu, nằm trong gần năm trăm đến u t đi n.

Trước đây, ông đến a ch đó giàu lòng nhân đến o và rất yêu nước. Ông thấy bộ đội số đoàn 304 của tôi thi u ăn nên ông thấy cho tá đến n gánh gạo đến ch đóng quân đến ng h. Tôi là trưởng phòng tuyên huấn và chính trị viên của tiểu đoàn nên phải thay một anh em ra cảm ơn tận lòng tận của ông, đến ng thì đến nghe lên số đoàn trưởng trao tặng bằng khen ngợi để vinh danh ông.

Thật rồi, một hôm, tôi nghe tin gia đình ông đã bỏ đến u t. Hai vợ chồng ông bỏ đi Phóng tay phát đến ng quân chúng đem ra cho dân x v, rồi chôn xu ng đến t, ch đến h hai cái đến u lên. Xong họ cho trâu kéo b a đi qua đi lại hai cái đến u đó cho đến ch t. Gia đình ông bà đến a ch bỏ x t h t, ch có một cô con gái 17 tuổi đến c tha ch t những bộ đội Phóng tay phát đến ng đưa ra khỏi nhà với vài bộ quần áo cũ rách. Tàn hồn hồn n a, chúng còn ra l nh c m không cho ai đến c liên h, nuôi những học thuê cô ta làm công. Thật đó, cán bộ cảm đoán dân chúng vì c l y con cái đến a ch làm v làm ch ng.

Biết chuyện thắm thẹn của gia đình ông bà đã chia tôi hàng nghìn năm, tôi trở về xã đó xem cô con gái họ sinh sống ra sao vì trước kia tôi cũng biết mẹ cô ta. Tôi vẫn chia thắm nào quên đi hình ảnh của mẹ cô bé cò buồm chi u lúi lút đứng núp bên ngoài cửa sổ nghe tôi gọi ng KI u trước ng Mai Anh Tuấn. Lúc gần tối xã, tôi gặp cô ta áo quần rách rưới, mắt mày lem luốc. Cô đang lom khom nhặt nhạnh củ khoai mà dân bợ sót, nhét vào túi áo, chùi vôi mắt cò ròi đã lên miệng gặm, ăn khoai sống cho đỡ đói. Quá xúc động, nước mắt muồn ra, tôi đứng gần và hỏi thăm và đi cô kể lể rành rọt hôm bị đui cha mẹ cô bị chết ra sao. Cô khóc rưng rức và nói rưng rưng ai cũng bợ xua đi; hàng ngày cô đi mót khoai ăn đỡ đói lòng, tối về ngủ trong chiếc miếu hoang, cô rớt lo lắng, sợ bợ làm bợ và không biết ngày mai còn sống hay bị chết đói.

Tôi suy nghĩ rất nhiều, bèn quyết định đem cô về làng tôi, và bắt chấp lặn lội tìm, lấy cô làm vợ. Sự quyết định của tôi không lầm. Quê tôi nghèo, lúc đó tôi còn ở trong bợ đói nên không có tiền, hàng cô chia u thẹn ch u khó , bợ đói bợ no....Cho đến bây giờ cô đã cho tôi 10 ng con - 6 trai , 4 gái - và cháu nội ngoi h n 30 đ a!

Trong mấy chục năm dài, tôi về quê an phận th th , hàng mang đến th s , ngày ngày đào đá núi đem đi bán, túi d t theo vài cuốn sách cũ tiếng Pháp, tiếng Việt để cho gi i s u, lâu lâu n i hàng thì làm th , th mà chúng vẫn trừ d p, không ch u đ tôi yên. Tôi h i m i m c a, tôi đ c ve vãn, m i gia nh p H i Nhà Vãn, tôi ch ng thêm gia nh p làm gì.

Năm 1988, tôi " tái xuất giang hồ " sau 30 năm t chôn và b chôn mình ở ch n quê nghèo đèo heo hút gió. Tôi lang b t g n m t năm tr i theo chuyện đi xuyên Việt do h i vãn ngh Lâm Đ ng và t p chí Langbian t ch c đ đòi t do sáng tác, t do báo chí - xuất b n và đ i m i th c s . Vào tu i g n đ t xa tr i, cu i năm 2004, công ty Viek VTB đ t nhiên đ ngh mua b n quy n bài Màu Tím Hoa Sim của tôi v i giá 100 tri u đ ng. H b o đó là m t hình th c b o t n tài s n vãn hóa. Thì cũng đ c đi. Kho n t i n 100 tri u tr thu đ i còn 90 tri u, chia "l c" cho 10 đ a con h t 60 tri u đ ng, tôi gi l i 30 tri u đ ng, phòng đau m lúc tu i già, sau khi trích m t ít đ in t p th kho ng 40 bài mang tên Th Hồ Loan. Sau v này cũng có m t s công ty khác xin ký h p đ ng mua m y bài th khác , hàng tôi t ch i, th tôi làm ra không ph i đ bán.